

Μεσόγειος Θάνατος

Σημειώσεις για τη μετανάστευση και την προσφυγική κρίση

«Χόρεψε πάνω στο φτερό του καρχαρία...»

Νίκος Καββαδίας

I

Οι μεταναστεύσεις μεγάλων πληθών για λόγους οικονομικούς, πολιτικούς, θρησκευτικούς και εσχάτως περιβαλλοντικούς είναι ένα σύνηθες φαινόμενο στην ιστορία της ανθρωπότητας, το οποίο παράγει με τη σειρά του νέα δεδομένα και νέες κοινωνικές ισορροπίες. Συνδυαστικά με την οικονομική κρίση, η μετακίνηση – και η παρεμπόδιση – αυτών των πληθυσμών δημιουργεί μια νέα δυναμική κατάσταση με δύο μέρη: από την μία τα σιδηρόφραχτα εδάφη των αναπτυγμένων μητροπόλεων και από την άλλη τα εκατομμύρια των κατοίκων της ημι-κατεστραμμένης καπιταλιστικής περιφέρειας. Τα κλειστά σύνορα και το δικαίωμα εισόδου στην Ε.Ε, τις Η.Π.Α, τον Καναδά και την Αυστραλία θα αποτελέσουν το κεντρικό ζήτημα των επόμενων ετών, χωρίς να διαφαίνεται καμία απολύτως δυνατότητα ύφεσης της κατάστασης – αντιθέτως διαφαίνεται η συνειδητοποίηση της μονιμότητας της από την όλο και περισσότερο θωρακισμένη Ε.Ε..

II

Στον καπιταλισμό τα πάντα είναι εμπόρευμα. Έτσι για κάθε ναυαγισμένη – αλληλέγγυο ή έμμισθο – αντιστοιχεί ένας φωτογράφος και για το κάθε παιδί – είτε πνίγεται, είτε σώζεται – αντιστοιχεί μια είδηση/πληροφορία σε κάποιο τοπικό ή διεθνές μέσο. Η ΜΚΟποίηση της αλληλεγγύης επανατοποθετεί τη βάση της κατάστασης: κάθε πτυχή των κοινωνικών σχέσεων στον καπιταλισμό πρέπει να είναι διαμεσολαβημένη από το θέαμα, πεδίο αναπαραγωγής εμπορευματικών σχέσεων. Συνεπώς η διάσωση των προσφύγων μετατρέπεται σε κινήγι διασωθέντων παιδιών που αντιμετωπίζονται σαν τρόπαια και εν τέλει σε αναζωογονητικό – μέσω του εθελοντισμού – κύτταρο για τον καπιταλισμό που νοσεί.

III

Η πολιτική των κλειστών συνόρων παράγει μια σειρά νέων σχέσεων. Όπως ακριβώς η αλληλεγγύη μετατρέπεται σε εμπόρευμα μέσω των ΜΚΟ, έτσι και η παράνομη είσοδος στην Ευρώπη αποτελεί συνολικά το πεδίο αναπαραγωγής της μαύρης οικονομίας. Λιμενικοί και μπάτσοι, μαφιόζοι και φορτηγατζήδες ουσιαστικά εμπορεύονται από την έκδοση εγγράφων με – αληθή ή μη – συριακή υπηκοότητα μέχρι ανθρώπους και τα όργανα τους, που για κάποιον λόγο βρέθηκαν στις ζώνες επιρροής της μαφίας. Ταυτόχρονα, ο αποπροσανατολισμός που δημιουργεί η εξύψωση του διακινητή σαν το νέο πρότυπο εγκληματία, – προκειμένου να αποσιωπηθεί το μεγάλο έγκλημα των κλειστών συνόρων – αποδεικνύει για άλλη μια φορά ότι το μαύρο και το λευκό κεφάλαιο αλληλοσυμπληρώνονται σε όλα τα επίπεδα.

IV

Οι εκατοντάδες επιθέσεις σε κέντρα φιλοξενίας στη Γερμανία και τη Σουηδία λαμβάνουν χώρα στα πλαίσια της αφήγησης της Ευρώπης – μια κεντρική στόχευση τόσο των εκεί φασιστικών ομάδων, όσο και μιας μεγάλης μερίδας της επίσημης εξουσίας που πρωμοδοτεί παρωχημένα περιεχόμενα όπως η χριστιανοσύνη και ο ευρωπαϊκός πολιτισμός, προκειμένου να συσπειρώσει γύρω της, τις όλο και πιο συντηρητικές μεσαίες τάξεις. Συνεπώς η εμπροσθοφυλακή και η κοινωνική βάση του ολοκληρωτισμού εδώ δεν εμφανίζεται στα πλαίσια μισθολογικών περιεχομένων, ότι δηλαδή οι μετανάστες/πρόσφυγες παίρνουν τις δουλειές, αλλά στο πλαίσιο της υπεράσπισης του ευρωπαϊσμού, και για αυτό το λόγο δεν έχει βρει ακόμα την έκφρασή της στις χώρες του Νότου.

V

Η πρώτη εκκένωση της Ειδομένης έδειξε τον τρόπο με τον οποίο οι συριζαίοι σκοπεύουν να διαχειριστούν τέτοιου τύπου καταστάσεις. Έτσι, αφού άφησαν κάποιες χιλιάδες άτομα χωρίς καμία παροχή, πρωμοδοτώντας τη δημιουργία μιας χαοτικής δυστοπικής κατάστασης, έστειλαν τις διμοιρίες για να εκκενώσουν την περιοχή αξιοποιώντας τους κοινωνικούς αυτοματισμούς που οι ίδιοι παρήγαγαν. Σε δεύτερο χρόνο, η εκκένωση της πλατείας Βικτωρίας πραγματοποιήθηκε ταυτόχρονα με τη συλλογή τροφίμων και ειδών πρώτης ανάγκης στο Σύνταγμα, οριοθετώντας το πλαίσιο της πιστοποιημένης αλληλεγγύης.

VI

Η διαχείριση των μεταναστευτικών ροών πραγματοποιείται από ένα κράμα ολοκληρωτικών και φιλελεύθερων καθεστώτων. Έτσι το Ιράν, η Τουρκία και Σαουδική Αραβία, χώρες που υποστηρίζουν ένοπλες τζιχαντιστικές ομάδες, ενώ στο εσωτερικό τους διώκεται η οποιαδήποτε πολιτική δράση με εκτελέσεις και βασανιστήρια, συμμετέχουν από κοινού με την Ε.Ε στη διαφύλαξη των συνόρων, το φιλτράρισμα όσων προσπαθούν να περάσουν τα σύνορα και συνολικά στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας, νοσηματοδοτώντας τον με τα δικά τους περιεχόμενα. Ταυτόχρονα, οι τεράστιες αντιφάσεις της Ευρώπης – Φρούριο αναδεικνύονται στη διαχείριση της τελευταίας επίθεσης στο Παρίσι: όλη η κρατική αντεπίθεση στράφηκε στις γκετοποιημένες συνοικίες όπου ζουν κυρίως προλεταριακά κομμάτια του μουσουλμανικού πληθυσμού, αγνοώντας επιδεικτικά τις φυλασσόμενες γειτονιές της αραβικής αστικής τάξης και την επιβεβαιωμένη σχέση τους με το Ισλαμικό Κράτος.

VII

Η ιεράρχηση της προσφυγικής ιδιότητας, ως ο κεντρικός διαχωρισμός, πραγματοποιείται με πολιτικούς αλλά και με θεαματικούς/τηλεοπτικούς όρους. Έτσι, η υποτιθέμενη σύγκρουση ανάμεσα στην φιλελεύθερη αφήγηση, που επιδιώκει την ένταξη των προσφύγων – αλλά μόνο αυτών – στο κοινωνικό εργοστάσιο της Ε.Ε, και την ακροδεξιά προπαγάνδα της αλλοίωσης του ευρωπαϊκού πολιτισμού, έχει προδιαγεγραμμένη έκβαση: η κοινή συνισταμένη θα είναι η ταξινόμηση των ανθρώπων στα hot-spots και η φυλάκιση τους στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Εκμεταλλευόμενη την προσφυγική κρίση η Ε.Ε δημιουργεί ένα νέο ανθρωπολογικό τύπο: τον άνθρωπο που παραμένει χωρίς δικαιώματα στο περιθώριο της Ευρώπης, η ελευθερία του οποίου εξαρτάται αποκλειστικά από την ειδικότητά του.

VIII

Η δυνατότητα επίλυσης των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες από το κράτος και τις διάφορες οργανώσεις, που δρουν σε συνεργασία μαζί του, είναι ανύπαρκτη λόγω της φύσης αυτών των οργανώσεων και της αδυναμίας τους να ξεφύγουν από τα προκαθορισμένα πλαίσια. Την ίδια στιγμή και η διαδικασία ένταξης των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία αποτελεί εξίσου προβληματικό σχήμα, καθώς ο κοινωνικός ιστός στην Ελλάδα είναι οριακά διαλυμένος. Εάν υπάρχει ένα επίδικο, αυτό είναι η ενσωμάτωση των μεταναστών στις όποιες διαδικασίες του κοινωνικού κινήματος, η αύξηση των καταλήψεων στέγης, των δομών σίτισης και των κοινωνικών ιατρείων, η δημιουργία σχολείων για τους ανθρώπους που θα μείνουν χωρίς χαρτιά, οι καταλήψεις γης και η συγκρότηση ομάδων αυτοάμυνας και περιφρούρησης και συνολικά η οικοδόμηση κοινοτήτων αγώνα και συλλογικής διαβίωσης ντόπιων και μεταναστών.

IX

Η προσφυγική κρίση ενώ υποτίθεται ότι λαμβάνει χώρα στα πλαίσια της ανυπαρξίας του κράτους, που αδυνατεί σύμφωνα με αυτή την αφήγηση να διαχειριστεί τα τεράστια πλήθη που εισρέουν, στην πραγματικότητα συντελείται στο πλαίσιο της μετεξέλιξης του ρόλου του σαν ρυθμιστή των μητροπολιτικών συγκρούσεων. Η γκετοποίηση και οι ενδοταξικές εθνοτικές συγκρούσεις θα αποτελέσουν το περιβάλλον, πάνω στο οποίο θα οικοδομηθούν οι νέες κοινωνικές ισορροπίες.

X

Ο διαχωρισμός φιλανθρωπίας και αλληλεγγύης είναι τόσο δυσδιάκριτος όσο και τα όρια με τα οποία οι δομές αυτοοργάνωσης μεταναστών και προσφύγων υποκαθιστούν το κράτος αντί να του εναντιώνονται. Ωστόσο ακόμα και στην ακραία αντιφατική τωρινή συγκυρία παραμένουν ανάγλυφες κάποιες όψεις του κοινωνικού πολέμου: ο αντιφασιστικός αγώνας και η σύγκρουση με τα διάφορα ανθρωποειδή που εναντιώνονται στην παραμονή των μεταναστών στην περιοχή τους, είτε πρόκειται για οργανωμένους φασίστες, είτε για μαγαζάτορες που φοβούνται μια πιθανή πτώση του τουρισμού, θα αποτελέσει αναπόφευκτα το πεδίο μάχης του άμεσου μέλλοντος.

Βαγιάν